

Antwerpen, Limburg, Nationaal, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant/Brussel, West-Vlaanderen

Federale plannen schaden Vlaamse wetenschappers

WETENSCHAP IS CRUCIAAL VOOR ECONOMISCHE GROEI

In een uitzonderlijke gezamenlijke oproep luiden de vijf Vlaamse rectoren de alarmklok. Ondanks de huidige crisis pleiten ze voor meer investeringen in grijze cellen.

Niet minder dan 740

onderzoekers zouden hun

onderzoek moeten stoppen

In het veelbesproken strategisch plan 'Vlaanderen in Actie' (ViA), dat als doelstelling heeft om van Vlaanderen een topregio te maken tegen 2020, wordt herhaaldelijk gepleit voor forse investeringen in onderzoek en innovatie: niet alleen in toepassingsgericht onderzoek, maar ook in onderzoek dat de grenzen van de menselijke kennis verlegt. Zonder dit soort onderzoek kan er geen innovatie zijn. De overheid heeft de voorbije jaren terecht geïnvesteerd in die bouwstenen van de innovatie, de fundamenteel wetenschappelijke onderzoekers. Het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen (FWO) is in Vlaanderen het agentschap dat niet-gericht kennisgrensverleggend onderzoek financiert, via een open competitie op basis van wetenschappelijke excellentie.

Ondanks de uitgebreide lippendienst die bewezen wordt aan het belang van onderzoek en innovatie, kunnen wij alleen maar vaststellen dat de wetenschap stilaan vleugellam dreigt te worden gemaakt als gevolg van krimpende budgetten.

Wij, de vijf rectoren van de Vlaamse universiteiten en bestuurders van het FWO, zien ons dan ook genoodzaakt de alarmklok te luiden.

Nadat in 2010 aan Vlaamse kant reeds stevig gesnoeid werd in de FWO-budgetten (3 miljoen euro), dreigt de Vlaamse FWO-toelage voor 2011 weerom zwaar te moeten inboeten (in totaal 7,2 miljoen euro).

Daarbovenop, zoals we in de wandelgangen van de federale regeringsvorming opvangen, lijken er nu plannen te zijn om de federale middelen die het FWO krijgt (20procent van zijn inkomsten), zonder pardon af te schaffen, wat zou neerkomen op een geschatte sanering van maar liefst 37 miljoen euro. Alles bij elkaar zou dit betekenen dat niet minder dan 740 onderzoekers - alleen al bij het FWO! - hun onderzoek zouden moeten stoppen.

Snoeien in de budgetten is in tijden van crisis een logische reactie. Lineair besparen is echter een optie die van weinig visie en durf getuigt. Als er één sector is waarin nu net meer moet geïnvesteerd worden, dan is het wel die van onderzoek en innovatie.

Europese top

Meer dan één internationale studie heeft aangetoond dat landen die onderzoek voluit steunen, zich in een veel betere positie plaatsen voor economische groei. Zo heeft Duitsland nog onlangs beslist om, ondanks forse besparingen, zwaar in te zetten op onderzoek en innovatie met een extra overheidsinvestering van 20 miljard euro. Ook Frankrijk en de Verenigde Staten leveren forse inspanningen om net nu de

investering in wetenschappelijk onderzoek op te drijven.

Sinds de jaren negentig verdubbelde het aantal wetenschappelijke publicaties aan onze universiteiten, de belangrijkste graadmeter van onze internationale wetenschappelijke concurrentiekracht: we halen nu de vierde plaats in Europa, voor Nederland en na de Scandinavische landen. Ook kwalitatief zitten we goed: het aantal keer dat die publicaties geciteerd worden (een graadmeter voor hun belang) in andere wetenschappelijke werken is opmerkelijk gestegen (derde plaats in Europa, na Nederland en Denemarken). Wat betreft de vertaalslag naar innovatie en economische valorisatie, is het aantal octrooiaanvragen door de Vlaamse universiteiten in 15 jaar gestegen (van 5 naar 17 procent van alle Europese octrooiaanvragen), wat ons tot één van de meest performante regio's in Europa maakt. En recent is nog aangetoond dat niet minder dan 70 procent van die octrooien effectief vermarkt worden, zowel door gevestigde bedrijven als door spin-offs van de universiteiten. Wie beweert dat niet-gericht kennisverleggend onderzoek geen economische relevantie heeft, kan dus maar beter twee keer nadenken.

Het is duidelijk dat de onderzoekers in de Vlaamse universiteiten de drijvende kracht zijn achter deze gestage opgang. Nu de universiteiten de academisering van de hogescholen op de rails hebben gezet, is versterking van het FWO en het Bijzonder Onderzoeksfonds absoluut noodzakelijk, anders zal ook dit proces een maat voor niets zijn.

Het Vlaamse onderzoekspotentieel is gegroeid en is zeer dynamisch. In 2010 steeg het aantal aanvragen voor een onderzoeksmandaat bij het FWO met meer dan 20 procent. Een goed teken, ware het niet dat daardoor de kans om geselecteerd te worden voor zo'n beurs gemiddeld slechts 22 procent bedroeg. Deze cijfers staan in schril contrast met de slaagkansen van boven de 30 procent voor onderzoeksprogramma's in de ons omringende landen. En wat zou onze uitstekende Vlaamse onderzoekers dan tegenhouden om hun geluk in die andere landen te gaan beproeven? Wat we met het uitstekende Odysseus-programma aan onderzoekstalent in Vlaanderen binnenhalen, dreigen we te verliezen door een verwaarlozing van ons eigen potentieel.

ViA: Vlaanderen in afbouw?

Iedereen in Vlaanderen en België heeft er belang bij om het grensverleggend wetenschappelijk onderzoek verder te laten groeien en bloeien, en tot volle wasdom te laten komen.

Als het de federale regeringsonderhandelaars menens is met hun programma om ons land uit de economische crisis te helpen, vragen wij dat de federale steunmaatregelen aan het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen niet verschrallen.

Aan de Vlaamse regering vragen we om de onderzoeksmiddelen voor fundamenteel onderzoek opnieuw te laten stijgen, en daarmee de grote waarde van de universitaire onderzoekers voor het innovatieproces te erkennen.

Het gaat hier niet om een vrijblijvend ideologisch discours, maar simpelweg om een economische noodzaak, waarvoor harde argumenten bestaan - argumenten die in andere landen, en niet van de minste, al aansloegen. Enkel op die manier zal Vlaanderen zijn kennis en economische relevantie bestendigen. Zoniet dreigt Vlaanderen niet in Actie, maar wel in Afbouw te geraken.

PAUL DE KNOP

Wie? Rector VUB en voorzitter FWO. Hij schreef deze bijdrage samen met rectoren Mark Waer (Leuven), Paul Van Cauwenberge (Gent), Alain Verschoren (Antwerpen) en Luc De Schepper (Hasselt).

Wat? Regeringsonderhandelaars mogen niet snoeien in wetenschappelijk onderzoek.

Waarom? Onderzoek en innovatie is cruciaal voor onze welvaart.

© Corelio